

Māra Jēkabsons

Skolu bibliotēkas Vācijā

2009.gada 7.aprīlī Latvijas Nacionālās bibliotēkas Bibliotēku attīstības institūts sadarbībā ar Gētes institūtu Rīgā organizēja skolu bibliotekāru tālākizglītības semināru "Informācijpratības veicināšana skolas bibliotēkā". Darba pieredzē dalījās Frankfurtes pie Mainas pilsētas bibliotēkas Skolu bibliotēku centra (*Schulbibliothekarische Arbeitsstelle Stadtbücherei Frankfurt am Main*) pārstāves Eva fon Jordana-Bonina (*Eva von Jordan-Bonin*) un Hanke Zīla (*Hanke Sühl*).

Skolas bibliotēka — retums

Vācija, kā zināms, ir federāla zeme, līdz ar to viss, kas saistīts ar kultūru, zinātņi un izglītību, atrodas katras federālās zemes pārziņā. (12; 21) Likumu un noteikumu, kas regulētu bibliotēku skaitu, funkcijas,

darbu, iekārtojumu un finansējumu, nav. (12; 20) Izņemot lielās zinātniskās valsts un federālo zemju, kā arī biedrību, privātās, baznīcu u.tml. bibliotēkas, vairums Vācijas bibliotēku atrodas pašvaldību paspārnē, un to ierīkošana un uzturēšana nav obligāta. Arī skolu bibliotēkas ir brīvprātīga pašvaldību izvēle. Vācijā nav bibliotēku likuma un vienotas bibliotēku sistēmas. Izglītības likumi ir katras federālās zemes lauciņš, un skolu bibliotēkas lielākoties tajos nav pat pieminētas. (20) Tikai 15% Vācijas skolu ir pilnvērtīgas, starptautiskajiem nozares standartiem atbilstošas bibliotēkas. (1; 8; 17) (Pēc citiem avotiem — 10%. (19; 21)) Skolu bibliotēku resurskā piederība nav skaidri noteikta: dažviet tās pakļautas izglītības, citviet — bibliotēku pārvaldes institūcijām. Nenoteiktība rada gan tiesiskas, gan finansiālas grūtības — nav iespējams nodrošināt pilnvērtīgus bibliotēku krājumus, atbilstošu iekārtojumu un kvalificētu darbaspēku, piedāvāt modernus pakalpojumus un lasītājiem izdevīgu darba laiku. (17) Vairumam Vācijas skolu bibliotēku ir slikts iekārtojums, nepievilcīgi krājumi un nepiemērotas telpas. Naudas trūkuma dēļ daudzās bibliotēkās strādā mazizglītoti pedagoģiskais personāls vai bērnu vecāki, kas šo pienākumu veic brīvprātīgi un bez atalgojuma. (17) Bieži vien skolēni par skolas bibliotēkas eksistenci var pateikties tikai entuziasmistiskiem vecākiem un skolotājiem, kas to izveidojuši pēc savas iniciatīvas un nereti par saviem līdzekļiem. Kā leģendas apkārt kļūst stāsti par skolu bibliotēkām kā pieputējušām mācību grāmatu krātuvēm kaut kur pagrabā vai bēniņos, par bibliotēkām, kas tiek atvērtas tikai starpbrīžos, taču ir skolu bibliotēkas, kas līdzinās vidēji lielu pilsētu bibliotēkām ar modernu aprīkojumu un kvalificētu personālu. (13)

Vācijas skolu bibliotēkas iedalās: 1) skolu bibliotēkas (*Schulbibliotheken*), kas ir pieejamas visiem skolai piederošiem; 2) skolēnu bibliotēkas (*Schülerbibliotheken*), kas apkalpo tikai skolēnus; 3) skolotāju bibliotēkas (*Lehrerbibliotheken*), kas orientētas uz pedagoģisko personālu; 4) klašu bibliotēkas (*Klassenraumbibliotheken*), kas atrodas kādā konkrētā klasē un tiek izmantotas tās vajadzībām. Tiesa, vairumā skolu darbojas visu šo veidu apvienojums. (19) Labas klašu bibliotēkas nereti kompensē kopējas skolas bibliotēkas neesamību. Kvalitatīvu mācību izdevumu Vācijā ir daudz, mācību programmas sastādītas tā, lai mācību vielas apguvei pietiktu tikai ar mācību grāmatām, līdz ar to vispārēja skolas bibliotēka bieži vien tiek uzskatīta par izšķērdību vai arī kalpo par obligātās literatūras izsniegšanas vietu vai materiālu krātuvī īpaši centīgiem un zinātkāriem skolēniem. (13)

Vācijas bibliotēkzinātnē skolu bibliotēkas tiek uzskatītas par speciālajām bibliotēkām. 2/3 skolu bibliotēku ir patstāvīgas struktūrvienības konkrētā skolā, taču 1/3 skolu bibliotēku darbojas kā vietējās publiskās bibliotēkas filiāles, kas atrodas skolas telpās un ir pieejamas visiem kopienas iedzīvotājiem. (20; 21)

Vairāku lielpilsētu un federālo zemju bibliotēkās ir speciāli skolu bibliotēku centri (*Schulbibliothekarische Arbeitsstellen*), kas sniedz atbalstu skolu bibliotēkām: konsultē un nereti palīdz arī finansiāli. Lielākais skolu bibliotēku centrs atrodas Frankfurtē pie Mainas. (19)

Frankfurtes pie Mainas pilsētas bibliotēkas Skolu bibliotēku centra vadītāja E. fon Jordana-Bonina

PISA šoks un tā konsekvences

Jau vairākus gadus Ekonomiskās sadarbības un attīstības organizācija (*Organisation for Economic Co-operation and Development, OECD*) īsteno Starptautisko skolēnu vērtēšanas programmu (*Programme for International Student Assessment, PISA*), kuras ietvaros tiek vērtētas OECD dalībvalstu un partnervalstu piecpadsmitgadīgo skolēnu prasmes lasīšanā, matemātikā un dabaszinātnēs. Pētījumu rezultāti tiek publicēti reizi trijos gados, līdz šim klajā nākuši 2000., 2003. un 2006.gada rezultāti. (10)

2000.gadā, kad tika publicēti pirmie PISA pētījumi, Vācija piedzīvoja īstu šoku — pētījumā iekļauto 30 valstu vidū vācu jaunieši nebija iekļuvuši pat sekmīgāko otrajā desmitā. (2) Lasītprasme Vācijā atradās tikai 21.vietā. Gan matemātikā, gan dabaszinātnēs tā ieņēma 20.vietu. (7) Graujošie PISA rezultāti atklāja, ka vācu skolēniem lasīšana rada problēmas: 10% piecpadsmitgadīgo nav spējīgi saprast pat visvienkāršākos tekstus. (8) Turklāt PISA pētījums atklāja kādu visnotaļ uzkrītošu sakarību, ar ko Vācija "izcēlās" citu valstu vidū, — skolēni no situētākām ģimenēm uzrādīja daudz labākus rezultātus par skolēniem no vidusmēra un zemāko slāņu ģimenēm. Šāda sakarība tika konstatēta arī Beļģijā. (20)

Bēdīgie rezultāti Vācijas sabiedrībā izraisīja vētrains diskusijas par izglītības sistēmas kvalitāti. Dīvainā kārtā skolu bibliotēkas šajās diskusijās netika pat pieminētas. Pētījumi atklāja, ka tikai nedaudzās valstīs, kā tas ir arī Vācijā, nav stabilas skolu bibliotēku sistēmas, taču jauniešu sasniegumi šajās valstīs ir ievērojami augstāki, piemēram, Japānā, Šveicē, Nīderlandē un Beļģijā. Izkristalizējās viedoklis, ka korelācijas starp skolu bibliotēku sistēmu un augstiem PISA rezultātiem nav un, lai paugstinātu rezultātus, Vācijai nav nepieciešams veidot skolu bibliotēku sistēmu. (20)

Bibliotekāru sabiedrība, savukārt, uzskatīja, ka skolu bibliotēkas var būtiski celt kā PISA rezultātus, tā Vācijas izglītības sistēmas kvalitāti. Vairumam valstu, kuru skolēni uzrādījuši labākās prasmes, IR stabila skolu bibliotēku sistēma. Lasīšanas fonda (*Stiftung Lesen*) vadītājs Georgs Rupelts (*Georg Ruppelt*) uzsvēra, ka pienācis pēdējais laiks izmantot bibliotēku potenciālu. Kā piemēru viņš minēja Somiju, kur katrā skolā ir bibliotēka, kas iesaistīta lasītprasmes attīstīšanā. (8)

2006.gada PISA pētījumos vācu jaunieši matemātikā ierindojās 20., dabaszinātnēs 13., bet lasītprasme 18.vietā. (11)

Galū galā, konstatējot salīdzinoši stagnātisko Vācijas skolēnu prasmju līmeni, viņu izglītībā, īpaši lasītprasmes attīstībā, arvien vairāk tiek iesaistītas skolu bibliotēkas. (18)

ASV skolu bibliotēkas attaisno savu eksistenci

1999.gadā Apvienoto Nāciju Organizācijas Izglītības, zinātnes un kultūras organizācija (*United Nations Educational, Scientific and Cultural Organization, UNESCO*) un Starptautiskā bibliotēku asociāciju un institūciju federācija (*International Federation of Library Associations and Institutions, IFLA*) pieņēma Skolu bibliotēku manifestu

(*UNESCO/IFLA School Library Manifesto*), kas nosaka šo bibliotēku darba principus, mērķus un uzdevumus, uzsverot, ka skolas bibliotēkas izmantošana ir bez maksas un ka skolotājiem un bibliotekāriem jāstrādā kopā. Balstoties uz šo manifestu, abas minētās organizācijas 2002.gadā publicēja Skolu bibliotēku vadlīnijas (*IFLA/UNESCO School Library Guidelines*), kas sniedz norādījumus par skolu bibliotēku finansēšanu, struktūru, personālu, darbību un vadību.² Taču Frankfurtes pie Mainas pilsētas bibliotēkas Skolu bibliotēku centra vadītāja E. fon Jordana-Bonina uzsvēra, ka abi šie izdevumi gan uzbur skaistu vīziju, taču dzīvē ikviena skolas bibliotēka saskaras ar neskaitāmiem šķēršļiem tās īstenošanā.

Kamēr Vācijā tiek gatavotas neskaitāmas teorētiskas aizstāvības runas un raksti skolu bibliotēku nozīmes aktualizēšanai (9), ASV veikta virkne empīrisku pētījumu, kas pierāda skolu bibliotēku lomu mācību rezultātu paugstināšanā, atklāj pozitīvu sakarību starp skolu bibliotēkām un skolēnu mācību sasniegumiem. (14; 15; 16) Vairāk nekā 60 pētījumos secināts, ka skolās, kurās ir kvalitatīva bibliotēka, skolēni dažādos pārbaudes testos gūst ievērojami labākus rezultātus nekā skolās, kur bibliotēkas nav vai arī tā ir nekvalitatīva. (15) Turklāt — jo izglītotāks un pretimnākošāks bibliotēku personāls, jo augstāki rādītāji. Pētījumos atklāts, ka apmēram 10% augstākus rezultātus gūst to skolu skolēni, kuru bibliotēkas ir nodrošinātas ar pilna laika kvalificētu speciālistu (vismaz 40 stundas nedēļā), kas aktīvi iesaistās informācijprātības attīstīšanā. (3)

Rutgersa Universitātes Skolu bibliotēku starptautiskā stipendiju centra (*Rutgers University's Center for International Scholarship in School Libraries*) profesoru Toda Rosa (*Todd Ross*) un Kerolas Kūlhauas (*Carol Kuhlthau*) Ohajo izglītības bibliotēku mediju asociācijas (*Ohio Educational Library Media Association, OELMA*) uzdevumā veiktais pētījums atklāj, ka 99,4% skolēnu uzskata, ka labi mācīties viņiem palīdzējusi skolas bibliotēka un tās pakalpojumi. (5; 6) T.Ross atzīmē, ka pētījumi apstiprina skolu bibliotēku nozīmīgumu skolēnu informācijprātības sekmēšanā — lasīšanas veicināšana ir klasiskais bibliotēku darbalauks, taču skolēni no tām gaida palīdzību arī citās jomās, piemēram, informācijas tehnoloģiju apguvē. Interesanti, ka meitenes skolu bibliotēkas vērtē augstāk nekā zēni un afroamerikāņi augstāk nekā baltas ādas krāsas vai jauktas izcelsmes amerikāņu jaunieši. Kā jau minēts, izšķiroša loma ir skolas bibliotekāram, viņa kvalifikācijai un entuziasmam. (6)

Diemžēl arī ASV ir skolu direktori, kas uzskata, ka bibliotēkas nav nekas vairāk par parastām grāmatu krātuvēm (22) un netiek uztvertas par nopietnu atbalstu mācību procesā (5). Tāpēc ASV Nacionālā bibliotēku un informācijas zinātnes komiteja (*U.S. National Commission on Libraries and Information Science, NCLIS*, <http://www.nclis.gov>) 2007.gadā iesniedza rezolūciju ASV Kongresam, iesakot katrā ASV skolā izveidot daudzveidīgiem resursiem bagātu bibliotēku, ko vadītu augsti kvalificēts bibliotekārs. (14)

Galvenie ASV pētījumos gūtie secinājumi:

- katrā skolas bibliotēkai nepieciešams vismaz viens pilna laika kvalificēts bibliotekārs un viens pilna laika palīgs: viens pilna laika darbinieks uz 100 skolēniem;

Latvijas bibliotekāri uzklausa vācu kolēģu pieredzi tālākizglītības seminārā "Informācijpratības veicināšana skolas bibliotēkā"

darba rezultātā. E. fon Jordana-Bonina uzskaita vairākus būtiskus skolu bibliotēku parametrus:

- centrālā vieta, kas vienuviet piedāvā dažādus informācijas līdzekļus (iespiestos un elektroniskos);
- atvērta visiem skolēniem un skolotājiem, turklāt, atšķirībā no publiskās bibliotēkas, skolas bibliotēka nepieprasa vecāku parakstu tam, lai bērns drīkstētu apmeklēt bibliotēku, skolas bibliotēku jāļauj apmeklēt katram;
- integrēta mācību procesā;
- kalpo kā specializēta telpa mācībām, reizēm pildot arī mācību klases funkcijas;
- nodrošina informācijpratības apguvi: māca rīkoties ar dažāda veida medijiem un informāciju;
- ir komunikācijas vieta skolotājiem un skolēniem (darba grupas, starpbrīži, brīvās stundas);
- veicina un atbalsta patstāvīgu mācīšanos;
- piedāvā apgūt bibliotēkas izmantošanas prasmes;
- sadarbojas ar iespējami plašu iestāžu loku, turklāt — jo mazāk ir finanšu līdzekļu, jo svarīgāka ir šī sadarbība.

Vācijas skolu bibliotēku informacionālo nodrošinājumu sekmē ideju portāls www.schulmediothek.de, ko veido Vācijas Bibliotēku savienības (*Deutscher Bibliotheksverband*, <http://www.bibliotheksverband.de>) ekspertu grupa "Bibliotēka un skola" (*Expertengruppe "Bibliothek und Schule"*).

Skolu bibliotēkas Frankfurtē pie Mainas

Frankfurtes pie Mainas pilsētas bibliotēkā ietilpst centrālā bibliotēka pieaugušajiem, mūzikas bibliotēka, centrālā bērnu un jauniešu bibliotēka, *Freestyle* bibliotēka, 17 filiālbibliotēkas un 2 bibliobusi. Viena no bibliotēkas struktūrvienībām ir Skolu bibliotēku centrs (SBC), kura uzdevums ir gādāt par pilsētas skolu bibliotēkām.

No 165 Frankfurtes pie Mainas skolām tikai 73 ir bibliotēka, un to finansiālais atbalsts atšķiras. Trūkst līdzekļu personālam, daudzi bibliotekāri strādā pusslodzi, daudzviet bibliotekāra funkcijas uzņēmušies brīvprātīgie. Pārsvārā skolu bibliotēkās strādā skolotāji, kas

apguvuši bibliotekāra arodprasmes tālākizglītības kursus, taču ir arī diplomēti bibliotekāri. Bibliotēku darba laiks tradicionāli ir 5–8 stundas nedēļā papildus mācībstundām, jo pamatā darbs skolas bibliotēkā norit stundās. Starpbrīžos internetpiekļuve skolēniem liegta, jo vācu kolēģi uzskata, ka veicināma alternatīva informācijas meklēšana.

SBC galvenie piedāvājumi ir: konsultācijas, tālākizglītība, metodiskas publikācijas un konsultatīvi izdevumi, centralizēta mediju iegāde (izņemot mācību līdzekļus), palīdzība pasākumu organizēšanā, centralizētas lasīšanas veicināšanas aktivitātes. 2008.gada 27.–31. oktobrī ar SBC atbalstu noorganizēta skolu bibliotēku nedēļa. Tās ietvaros notika turpat 80 dažādi pasākumi vairāk nekā 40 skolu bibliotēkās. (4) Vairums SBC pakalpojumu paredzēts visām pilsētas skolu bibliotēkām, tomēr padziļināta palīdzība tiek sniegta tikai tām, kas iestājušās Skolu bibliotēku apvienībā. Tām ir arī savs kopkatalogs, kas tiek veidots ciešā sadarbībā ar SBC (<http://www.stadtbuecherei.frankfurt.de/sbaopac>). Jāpiebilst, ka Vācijas skolu bibliotēkās mācību grāmatu ir ļoti maz, jo par tām atbildīgi attiecīgo priekšmetu skolotāji klašu bibliotēkās — katrs skolotājs komplektē mācību līdzekļus savā priekšmetā un nodrošina to pieejamību mācību procesā, izvietojot tos savā klasē.

SBC strādā 15 speciālisti. Viņi sadarbojas ar 217 skolu bibliotēku darbiniekiem un brīvprātīgajiem. SBC pamatideja — skolu bibliotēkām nav laika dārgiem un laikietilpīgiem patstāvīgiem risinājumiem, tām jānodrošina kvalitatīvs bibliotēkas krājums un optimāls darba laiks, jāveicina lasīšana, jāiesaista skolas bibliotēka mācību procesā. Lai atvieglotu bibliotēku darbu, SBC palīdz, piemēram, krājuma komplektēšanā: regulāri sastāda jauniznākušo izdevumu ieteicamos bibliogrāfiskos sarakstus. SBC pārvalda Skolu bibliotēku apvienības budžetu: atbilstoši bibliotēku izvēlei pasūta, inventarizē, katalogizē, sistematizē, noformē, piegādā medijus, organizē pasākumus. Tiek sniegta palīdzība arī informācijas resursu norakstīšanā, mediju izvietojumā. Palīdzība tiek nodrošināta gan attālināti, gan apmeklējot bibliotēkas klātienē. Kā atzīst E. fon Jordana-Bonina — nav skolas bibliotēkas vispār, ir konkrēta skolas bibliotēka konkrētā skolā, tāpēc darbs ar katru bibliotēku ir individuāls.

Sekojojot pasaules tendencēm, arī Vācijā ir mēģinājumi veidot integrētas publiskās un skolu bibliotēkas.

Lībīga skolas (Liebigschule) bibliotēkā

Dators ir ikvienas mūsdienu skolas bibliotēkas neatņemama sastāvdaļa — Apvienotās Frankfurtes pie Mainas pilsētas bibliotēkas un Frīdriha Desauera ģimnāzijas bibliotēkas mediatēka un apkalpošanas lete

Apvienotās Frankfurtes pie Mainas pilsētas bibliotēkas un Frīdriha Desauera ģimnāzijas (Friedrich-Dessauer-Gymnasium) bibliotēkas iekšskats

Krāsaini sēžammaisi jeb pufi lasītāju atpūtas zonā "čilošanai" Apvienotajā Frankfurtes pie Mainas pilsētas bibliotēkā un Frīdriha Desauera ģimnāzijas bibliotēkā

DAŽĀDA INFORMĀCIJA • VECĀ UN JAUNĀ GRĀMATNIECĪBA • ĀRZEMĒS • PAGĀJĪBA UN APCĒRES • BĒRNI UN JUVENĪBĪBŪS • KONFERENCES, SEMINĀRI, SANĀKSMES • DATORIZĀCIJA, DIGITALIZĀCIJA, INTERNETIZĀCIJA • CĪVĒKĀRĪBĪBĪBŪS, PROBLĒMAS

Neskatoties uz dažiem izņēmumiem, vairums vāciešu uzskata, ka integrētā bibliotēka prasa pārāk daudz kompromisu. Ja bibliotēkas tomēr apvieno, tās tiek nošķirtas ar sienu, kas tām dod kaut nedaudz patstāvības un individualitātes. Viena no šādām integrētajām bibliotēkām — Apvienotā Frankfurtes pie Mainas pilsētas bibliotēka un Frīdriha Desauera ģimnāzijas (*Friedrich-Dessauer-Gymnasium*) bibliotēka — tika atvērta 2009.gada 28.augustā.

Skolas bibliotēkas rehabilitācija

Lai skolēni gūtu sekmes mācībās un būtu informācijpratīgi, viņiem nepieciešama: 1) pieeja aktuālām, kvalitatīvām, interesantām un plašām grāmatu un citu iespiesto materiālu kolekcijām klasēs, skolu bibliotēkās un publiskajās bibliotēkās; 2) kontakti ar pieaugušajiem, kas daudz un regulāri lasa un var būt pozitīvs piemērs; 3) kvalificēti bibliotēku speciālisti un skolotāji, kas demonstrē entuziasmu lasīšanā, tostarp priekšlasīšanā, kā arī grāmatu apspriešanā; 4) laiku, ko veltīt lasītprīkam, informācijai, pētniecībai. (16) Neskaitāmos pētījumos noskaidrots, ka galvenais skolēnu nelasīšanas iemesls ir laika trūkums. Viņi ir pārslogoti ar mācību programmu apguvi, tāpēc priekšroku dod mājasdarbu izpildei. (6) Taču kopējie secinājumi ir pozitīvi — resursiem bagātām skolu bibliotēkām un kvalificētiem skolu bibliotekāriem ir nenovērtējama loma informācijpratības un lasītprīka paaugstināšanā.

Izmantotie informācijas avoti

- Dankert, Birgit.** *Schulbibliotheken in Deutschland* [tiešsaiste]. Goethe-Institut, 2004 [skatīts 2009.g. 2.jūl.]. Pieejams: <http://www.goethe.de/wis/bib/thm/bty/de82089.htm>
- Erste Ergebnisse von PISA 2003** [tiešsaiste]: Kurzzusammenfassung. [Skatīts 2009.g. 2.jūl.]. Pieejams: <http://www.oecd.org/dataoecd/16/52/3588923.pdf>
- Hamilton-Pennell, Christine, Lance, Keith Curry, Rodney, Marcia J., Hainer, Eugene.** Dick and Jane Go to the Head of the Class : what do students need in order to succeed? : the latest research insists they need strong library media programs. *School Library Journal* [tiešsaiste], 4/1/2000 [skatīts 2009.g. 7.jūl.]. Pieejams: <http://www.schoollibraryjournal.com/index.asp?layout=article&articleid=CA153041>
- Jordan-Bonin, Eva von.** Hier kannst Du was erleben! : Aktionswoche Schulbibliothek in Frankfurt am Mein. *BuB : Forum Bibliothek und Information*, 2009/03, S.172–173.
- Kenney, Brian.** Ross to the Rescue! : Rutgers' Ross Todd's quest to renew school libraries. *School Library Journal* [tiešsaiste], 4/1/2006 [skatīts 2009.g. 7.jūl.]. Pieejams: <http://www.schoollibraryjournal.com/article/CA6320013.html>
- Lau Whelan, Debra.** 13,000 Kids Can't Be Wrong : a new Ohio study shows how school libraries help students learn. *School Library Journal* [tiešsaiste], 2/1/2004 [skatīts 2009.g. 6.jūl.]. Pieejams: <http://www.schoollibraryjournal.com/article/CA377858.html>
- Lernen für das Leben** [tiešsaiste]: erste Ergebnisse der Internationalen Schulleistungstudie PISA 2000. [Skatīts 2009.g. 2.jūl.]. Pieejams: <http://www.oecd.org/dataoecd/44/31/33691612.pdf>
- Lese-Experte:** "Wir brauchen mehr Bibliotheken". *Welt Online* [tiešsaiste], 3.Januar 2003 [skatīts 2009.g. 2.jūl.]. Pieejams: http://www.welt.de/print-welt/article322884/Lese_Experte_Wir_brauchen_mehr_Bibliotheken.html
- Mengel, Berthold.** *Die Bedeutung der Schulbibliothek — ein Plädoyer* [tiešsaiste]. [Skatīts 2009.g. 6.jūl.]. Pieejams: <http://www.medienzentrum-siegen.de/schulbibliothek/mengel.htm>
- PISA-Studien.** *Wiki Bildungsserver* [tiešsaiste]: Bildungslexikon. [Skatīts 2009.g. 2.jūl.]. Pieejams: <http://wiki.bildungsserver.de/index.php/PISA-Studien>
- PISA 2006** [tiešsaiste]: naturwissenschaftliche Kompetenzen für die Welt von Morgen : Kurzzusammenfassung. [Skatīts 2009.g. 2.jūl.]. Pieejams: <http://www.oecd.org/dataoecd/59/10/39731064.pdf>

12. **Plassmann, Engelbert, Rösch, Hermann, Seefeldt, Jürgen, Umlauf, Konrad.** *Bibliotheken und Informationsgesellschaft in Deutschland* : eine Einführung. Wiesbaden : Harrassowitz Verl., 2006. xi, 333 S. ISBN 3-447-05230-9.

13. **Schlamp, Günter.** Gibt es Schulbibliotheken in Deutschland? *Basedow1764's Weblog* [tiešsaiste], 10.02.2009. [skatīts 2009.g. 2.jūl.]. Pieejams: <http://basedow1764.wordpress.com/gibt-es-schulbibliotheken-in-deutschland>

14. *School Libraries Work!* [tiešsaiste] : Research Foundation Paper. Updated 2008 (3rd ed.). Scholastic Library Publishing, 2007 [skatīts 2009.g. 8.jūl.]. Pieejams: http://www2.scholastic.com/content/collateral_resources/pdf/s/slw3_2008.pdf

15. *School Libraries Work!* [tiešsaiste] : Research Foundation Paper. Updated 2006 ed. Scholastic Library Publishing, 2005 [skatīts 2009.g. 6.jūl.]. Pieejams: http://librarypublishing.scholastic.com/content/stores/LibraryStore/pages/images/slw_06.pdf

16. *School Libraries Work!* [tiešsaiste] : Research Foundation Paper. Scholastic Library Publishing, 2004 [skatīts 2009.g. 6.jūl.]. Pieejams: http://librarypublishing.scholastic.com/content/stores/LibraryStore/pages/images/slw_04.pdf

17. **Schraml Petra.** Schulbibliotheken müssen eine dauerhafte Finanzierung erhalten. *Lesen in Deutschland — Projekte und Initiativen zur Leseförderung* [tiešsaiste], 14.09.2005. [skatīts 2009.g. 2.jūl.]. Pieejams: <http://www.lesen-in-deutschland.de/html/content.php?object=journal&lid=587>

18. Schulbibliothek. *Wiki Bildungsserver* [tiešsaiste] : Bildungslexikon. [Skatīts 2009.g. 2.jūl.]. Pieejams: <http://wiki.bildungsserver.de/index.php/Schulbibliothek>

19. Schulbibliothek. *Wikipedia* [tiešsaiste] : die freie Enzyklopädie. [Skatīts 2009.g. 2.jūl.]. Pieejams: <http://de.wikipedia.org/wiki/Schulbibliothek>

20. **Schuldt, Karsten.** *Aktuelle Anforderungen an Schulbibliotheken in Deutschland* [tiešsaiste] : Magisterarbeit. Institut für Bibliotheks- und Informationswissenschaft der Humboldt-Universität zu Berlin, 2006 [skatīts 2009.g. 2.jūl.]. Pieejams: <http://karstenschuldt.milten.lima-city.de/biwi/Magisterarbeit.pdf>

21. **Seefeldt, Jürgen, Syré, Ludger.** *Portale zu Vergangenheit und Zukunft — Bibliotheken in Deutschland*. Im Auftrag der Bundesvereinigung Deutscher Bibliotheksverbände e.V. herausg. Mit einem einföhr. Essay sowie einem Nachw. von Georg Ruppelt. Hildesheim : Zürich : New York : Georg Olms Verl., 2003. 112 S. ISBN 3-487-11712-6.

22. **St. Lifer, Evan.** Lightning in a Bottle : too few schools realize that school libraries help kids learn. *School Library Journal* [tiešsaiste], 2/1/2004 [skatīts 2009.g. 7.jūl.]. Pieejams: <http://www.schoollibraryjournal.com/article/CA377834.html?industryid=47062>

(Māras Jēkabsones un SBC foto)

¹ Interesanti bija apskatīt Latvijas un mūsu tuvāko kaimiņu — Lietuvas un Igaunijas — datus. 2000.gada pētījumos no Baltijas valstīm piedalījās tikai Latvija, kas 31 valsts konkurencē lasītprasmē ieņēma 28. (4. no beigām), matemātikā 25., bet dabaszinātnēs 27.vietu. Arī 2003.gadā piedalījās tikai Latvija, kas savas pozīcijas ļoti mainījusi nebija — 40 valstu konkurencē lasītprasmē ieņēmot 23., matemātikā 27., bet dabaszinātnēs 25.vietu. 2006.gada pētījumos piedalījās visas trīs Baltijas valstis. Turpat 60 valstu konkurencē Latvija un Lietuva uzrādīja stipri viduvējus rādītājus: lasītprasmē Latvija ieņēma 28., Lietuva 32.vietu, matemātikā Latvija 31., Lietuva 30.vietu, dabaszinātnēs Latvija 28., Lietuva 32.vietu. Tikmēr Igaunijas rādītāji bija gandrīz teicami: Igaunijā skolēni matemātikas prasmes bija ieguvuši 14., lasītprasmē 13., bet dabaszinātnēs augsto 5.vietu.

² Skolu bibliotēku manifestu un vadlīnijas sk. izdevumā: *Skolu bibliotēku manifests; Skolu bibliotēku vadlīnijas*. Apvienoto Nāciju Izglītības, zinātnes un kultūras organizācija, Starptautiskā bibliotēku asociāciju federācija; tulk. Rudite Urbacāne. Aizkraukle : Mācību centrs "Valence", 2005. 32 lpp., kā arī tiešsaistē: <http://www.liis.lv/lbba/1dokumenti/manifests.htm>; <http://archive.ifa.org/VII/s11/pubs/manifesto-lv.pdf> un <http://archive.ifa.org/VII/s11/pubs/school-guidelines.htm>.